

Onderzoek Everzwijnen aan het INBO

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Anneleen Rutten
Jim Casaer

Vlaanderen
is wetenschap

Rol INBO

Wie zijn wij en wat doen we?

- ▶ Onafhankelijk onderzoeksinstituut van de Vlaamse overheid
  - Onderzoek en kennisvergaring over natuur en het duurzame beheer en gebruik ervan
  - Beleidsrelevante onderzoeksthema's
- ▶ TEAM Faunabeheer & Invasieve soorten
  - Kennis over het beheer van grote zoogdieren, wildsoorten en exoten

Impact everzwijnen

Impact everzwijnen

In een filmpje is te zien dat het vertrouwen met de buurt zodanig gegroeid is dat de everzwijnen niet meer terugdeinzen. — © RR

Genkenaren voederen everzwijnen en willen ze zelfs leiband aandoen: "We zijn vrienden met die dieren"

GENK - In Winterslag zijn buurtbewoners zodanig vertrouwd geraakt met de everzwijnen in hun buurt dat de dieren hen elke avond opzoeken. De varkens krijgen eten en worden geaaid zonder dat ze er ongemakkelijk van worden.

Woensdag 13 juli 2022 om 03:00

"Laten jacht te strikte voorv

IBvL PLUS

Naar 100.000 erzwijnen in kerkhof

ALS WE ER NIET

Everzwijnen woelen half kerkhof v
om: "Ze hebben niets ontzien"

HOUTHALEN-HELCHTEREN - Een rotte everzwijn heeft in de nacht donderdag zowat de helft van het gras van het kerkhof van Houthalen aan grafstenen is beperkt.

Vandaag om 16:12

De wilde varkens hebben zich flink laten gelden op de begraafplaats in Houthalen. Ze hadden hun weg gevonden via het achterliggend b door enkele wegen, aansluit op het natuurgebied aan De Plas van Karel Moors al eens op het kerkhof geweest", zegt Mustafa Aytar, schepen van Vrijdag 3 juni 2022 om 03:00 zo erg als nu is het nog nooit geweest. Ze hebben niets ontzien. Grote vrijliggende grasperken, tussen de graven in en ook wandelgedeeltes zijn vernield. Ik schat dat zo'n veertig tot vijftig procent van ons gras omgewoeld is. De schade aan graven is beperkt. Aan één grafsteen waren er aan de onderzijde stukken. Die zijn inmiddels al hersteld."

"We hebben onmiddellijk het niet omheind gedeelte laten beveiligen met schrikdraad."

Mustafa Aytar, schepen van Openbare Werken

Aimé Coenen bij een van zijn vogelvoederhuisjes die everzwijn Alfred om zeep hielp. — © Karel Hemerijckx

Op everzwijnsafari in de tuinen van Genk: "Ik noem hem Alfred, omdat hij al fret"

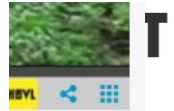
Genk - Everzwijnen in de tuin? In Genk is dat even normaal als een merel of een eekhoorn op je gazon, signaleren tal van inwoners. Ook bij burgemeester Dries kwamen de evers al foerageren.

Karel Moors

Vrijdag 3 juni 2022 om 03:00

Grote vrijliggende grasperken, tussen de graven in en ook wandelgedeeltes zijn vernield. Ik schat dat zo'n veertig tot vijftig procent van ons gras omgewoeld is. De schade aan graven is beperkt. Aan één grafsteen waren er aan de onderzijde stukken. Die zijn inmiddels al hersteld."

en in de
gens de
taal al tot

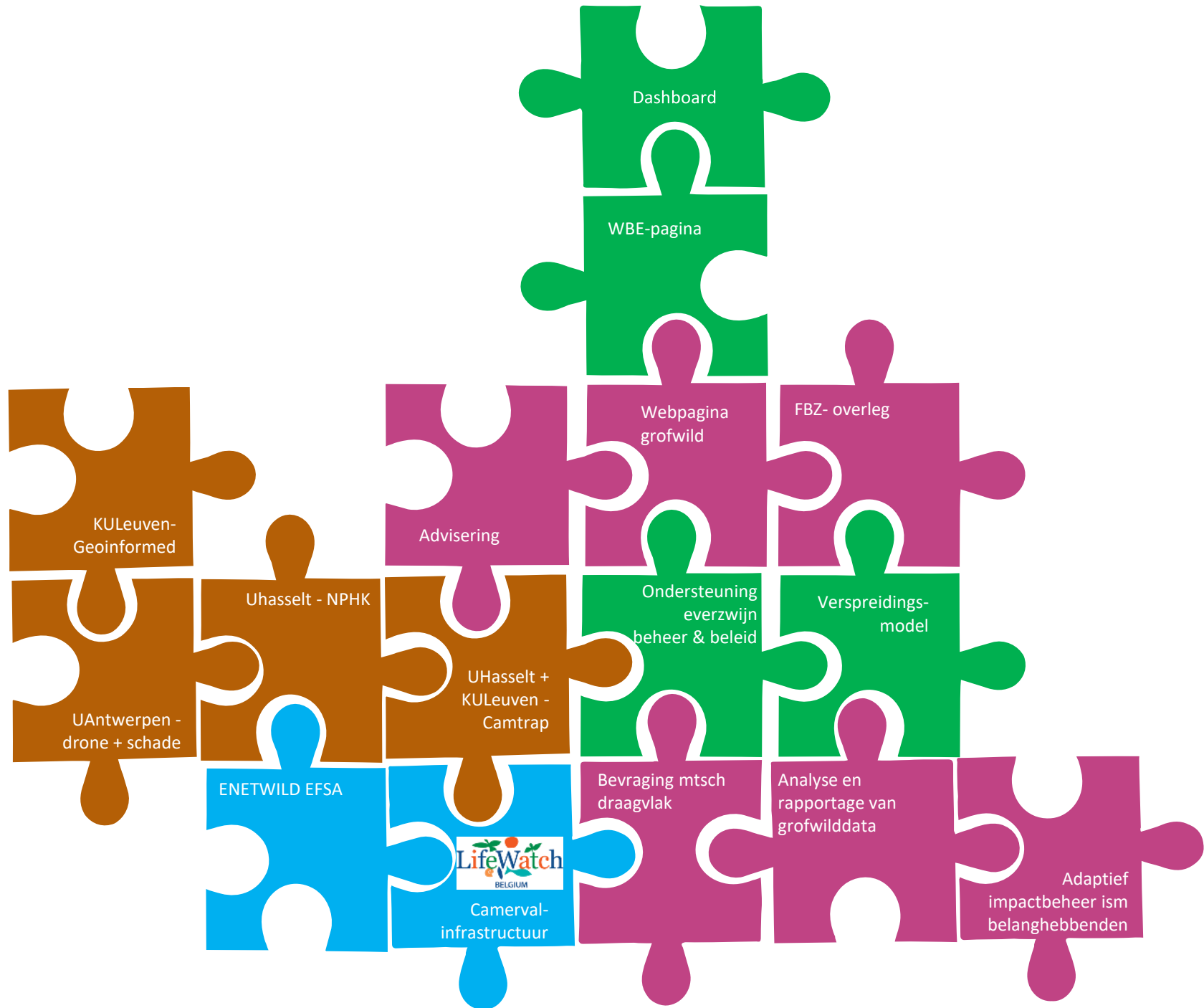

el

Vlaanderen
is wetenschap

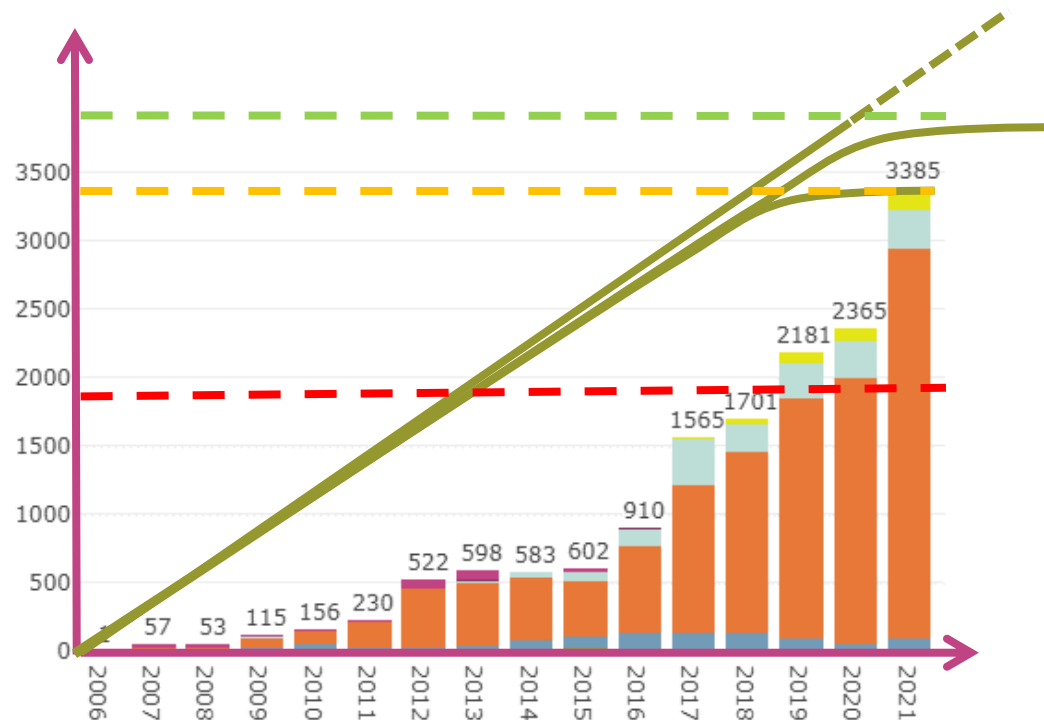
Onderzoek INBO

Effectief beheer

- Beheer op maatschappelijk draagbaar niveau gedragen door alle relevante actoren
- Essentiele basis: hoe groot zijn de impacts voor deze actoren?
  - Economische impact
  - Ecologische impact
  - Gezondheid
  - ...

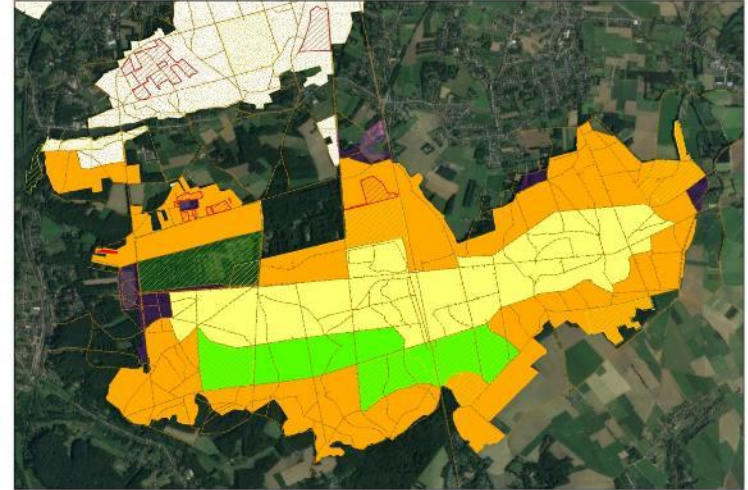
Onderzoek INBO

- GEO.INFORMED project
  - Ism KULeuven
  - Schade obv satellietbeelden detecteren → eerste volledig beeld omvang schade in Vlaanderen

Onderzoek INBO

- Evaluatie alternatieve jachtstrategiën
  - Rustzone versus randzone
  - Cameravallen, jachtdagboekjes, afschotgegevens
  - Schade maximaal vermijden
    - Everzwijnen op juiste moment van het jaar in bos houden

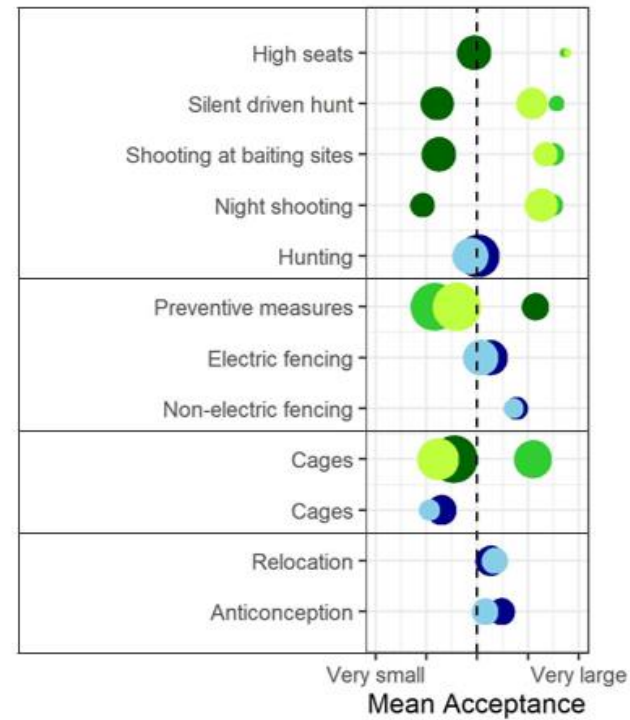
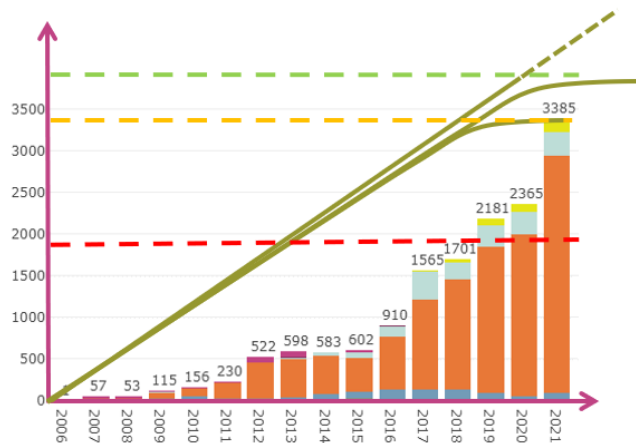

Zonering voor everzwijnbeheer

Onderzoek INBO

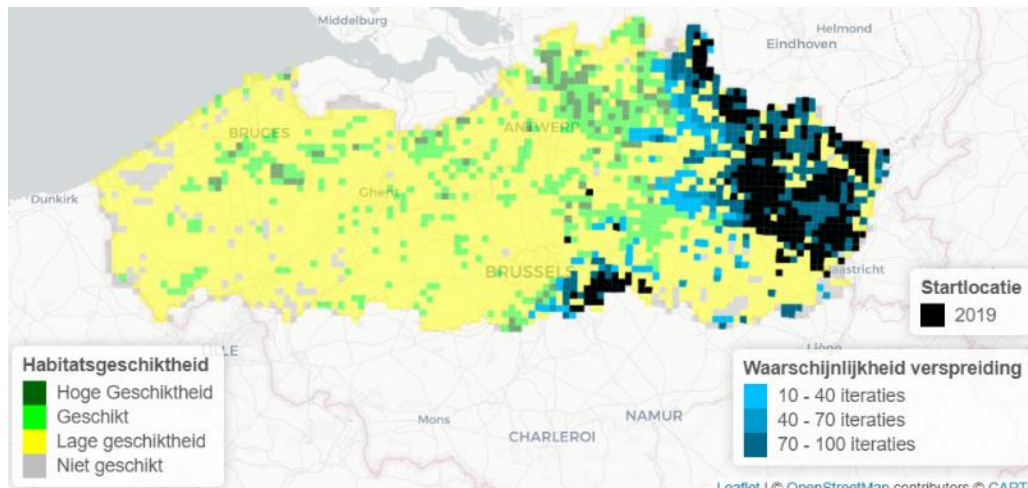
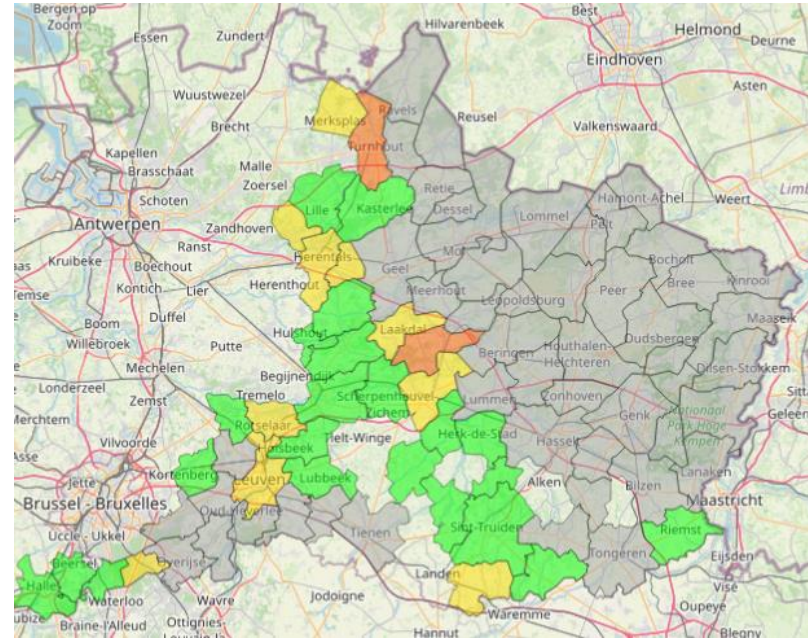
- Maatschappelijk draagvlak
  - Mening stakeholders en breed publiek
  - Draagkracht maatregelen, inschatting impacts, etc.

Onderzoek INBO

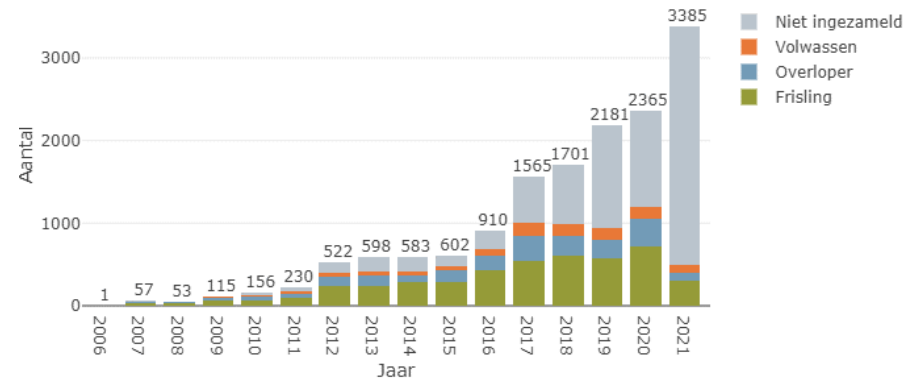
- Verspreidingsmodel
  - Early warning and rapid response
  - Gemeentes: prioritaire waakzaamheid aangeraden

Onderzoek INBO

- Faunabeheer pagina
  - faunabeheer.inbo.be
  - Afschotstatistieken, populatietrends, schademeldingen

Wild zwijn van 2006 tot 2021
(in Vlaams Gewest)

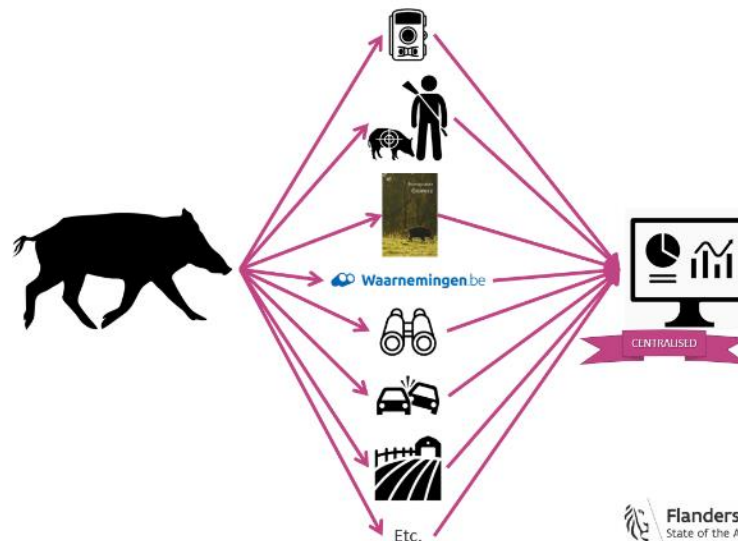
Schademeldingen voor wild zwijn per seizoen (2018 tot 2021)

Onderzoek INBO

- Dashboard

- Indicatoren omtrent populatiedynamiek, jacht, maatschappelijke draagkracht, schade, etc.
- Ter ondersteuning van beslissingsprocessen voor management, stakeholder overlegmomenten, etc.

Vlaanderen
is wetenschap

Everzwijnen in bewoonde gebieden

Everzwijnen in bewoonde gebieden

- Aanpak zeer afhankelijk van probleem
  - Duidelijk probleem kennen is vereiste
    - Wat trekt everzwijnen aan (voedsel, water,...)
    - Typeren van overlast dieren (migranten, gevestigd,...)
    - Welke overlast is er, waar en wanneer ?
      - Centraliseren van meldingen via politie/gemeente
      - Analyse geografische patronen, moment van het jaar, omschrijving,...
- Leren uit ervaringen buitenland

Everzwijnen in bewoonde gebieden

- Preventieve maatregelen
  - Toegang beperken
    - Algemeen
      - Toegang woonkernen
    - Specifiek
      - Voetbalvelden, kerkhoven, speeltuinen

Everzwijnen in bewoonde gebieden

- Preventieve maatregelen
  - Toegang beperken
  - Minder aantrekkelijk maken voor everzwijn + overlast beperken
    - Vuilbakken bovenaan afgesloten, openen met voet
    - Containers vastzetten zodat omgooien onmogelijk wordt

Everzwijnen in bewoonde gebieden

- Preventieve maatregelen
  - Toegang beperken
  - Minder aantrekkelijk maken voor everzwijn + overlast beperken
  - Informeren en sensibiliseren van bevolking
    - Focus op dierenwelzijn

Everzwijnen in bewoonde gebieden

- Preventieve maatregelen

- Toegang beperken
- Minder aantrekkelijk maken voor everzwijn + overlast beperken
- Informeren en sensibiliseren van bevolking
- Verwijderen: ifv probleem en type dier
  - ‘Gehabitueerde dieren’ => verliezen natuurlijk gedrag
  - Dieren die reële bedreiging vormen
  - Blaaspijp, kooien, dropnetten, boog, geweer, ...

Everzwijnen in bewoonde gebieden

- Duidelijke procedures + rolverdeling nodig
    - Wie meldt/vraagt
      - Burger, school, etc.
    - Wie geeft opdracht
      - Stad, gemeente, district, NP
    - Wie geeft vergunning of toelating
      - Overheid is verantwoordelijk voor wildbeheer
    - Wie voert uit
      - Aangestelde vrijwilligers
      - Betaalde professionelen (in opdracht van steden, gemeenten)
- ⇒ Al dan niet in aanwezigheid van overheden & politie
- ⇒ Veiligheid van uitvoerders, omstaanders

Everzwijnen in bewoonde gebieden

8.1 Vragenlijst voor rapid prototypen van een lokaal vraagstuk rond everzwijn in verstedelijkt gebied

Concreet voor de aanpak van everzwijnen in verstedelijkt gebied zouden de onderstaande vragen, case per case, in het kader van het rapid prototyping telkens bekeken moeten worden. Hierbij moeten ook de bestaande kennislacunes duidelijk aangegeven worden.

- ✓ Waar en wanneer treden er doorheen het jaar problemen op met everzwijnen en van welke aard zijn die problemen?
- ✓ Zijn de plaatsen waar de problemen optreden ook de plaatsen waar de everzwijnen zich (de meeste tijd) ophouden of gaat het over dieren die enkel heel tijdelijk aanwezig zijn op de plaatsen waar ze problemen veroorzaken?
- ✓ Gaat het over zeer specifieke dieren die problemen veroorzaken of is het de aanwezigheid van een populatie everzwijnen die voor problemen zorgt?
- ✓ Wat trekt de everzwijnen aan naar de plaatsen waar ze problemen veroorzaken of waarom zijn ze op een bepaald moment van het jaar of die dag op die plaats?
- ✓ Wat zijn de plaatsen waar de everzwijnen zich de meeste tijd ophouden en waarom houden ze zich daar op, of van waar zijn de everzwijnen afkomstig die problemen veroorzaken?
- ✓ Veroorzaken ze schade op de plaatsen waar ze zich de meeste tijd ophouden?
- ✓ Wie zijn de eigenaars en gebruikers van de plaatsen waar zich problemen voordoen?
- ✓ Wie zijn de eigenaars en gebruikers van de plaatsen waar de everzwijnen zich ophouden?
- ✓ Kunnen op de plaatsen waar er problemen zijn, preventieve maatregelen genomen worden om de problemen te vermijden en/of om te zorgen dat de toegang tot die plaatsen voor everzwijnen niet meer mogelijk is?
- ✓ Kunnen er op andere plaatsen maatregelen genomen worden om de everzwijnen daar te houden waar ze geen problemen veroorzaken?
- ✓ Is het mogelijk (die) everzwijnen op de plaatsen waar ze problemen veroorzaken te verwijderen?
- ✓ Helpt het verwijderen van everzwijnen op de plaatsen waar ze zich ophouden om de problemen te verminderen?
- ✓ Hoe staan de eigenaars/gebruikers van de terreinen waar de problemen zich voordoen tegenover de aanwezigheid van de everzwijnen, de veroorzaakte problemen, demogelijke ingrepen en tegenover de personen/instanties die deze ingrepen zouden kunnen uitvoeren?
- ✓ Hoe staan de eigenaars/gebruikers van de terreinen waar de everzwijnen zich ophouden tegenover de aanwezigheid van de everzwijnen, de door de everzwijnen veroorzaakte problemen, de mogelijke ingrepen en tegenover de personen/instanties die deze ingrepen zouden kunnen uitvoeren?

Vlaanderen
is wetenschap

Vragen?